

moció d'una idea de comunitat però també l'adhesió a l'acció del govern municipal. Despulla els lemes publicitats pels alcaldes, peces retòriques que volen exhibir els signes del poder, frases apologetiques de la ciutat, publicistes sovint benvolents, exagerades, petulants, narcisistes, però que socialment no semblen estranyes ni inapropiades, perquè s'han dit i escrit milers de voltes.

Es fa saber a tots els lectors que en aquest llibre les parets opaques i

plenes de coloraines triomfalistes i propagandístiques dels edificis municipals esdevenen parets transparents il·luminades per l'anàlisi crítica del discurs, atès que per a l'autor la gran potència ideològica dels papers de la literatura del simulacre que ha estudiat rau en la dissimulació de la seva natura: el lluïment social i la legitimació ideologicocultural dels governants.

Jordi SOLÉ I CAMARDONS

Catalunya-Quebec. Legislació i polítiques lingüístiques. Actes del Col·loqui Internacional sobre Polítiques i Legislacions Lingüístiques Comparades. Barcelona, octubre de 1999. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana, Sèrie «Documents de Treball», núm. 13, 2000. 300 pàg.

Catalunya, de la fi del franquisme ençà, en el procés de recuperació del rol públic de la llengua catalana, de tornar-la als àmbits socials d'ús, de fer-la normal arreu i de fer-la present també en els nous escenaris comunicacionals ha trobat camins, tant propis com iniciats en altres llocs. Ha seguit, d'una banda, vies que s'han dissenyat de bell nou —a vegades reorientant el que ja s'havia fet durant la Renaixença i altres èpoques de construcció del catalanisme—, i, d'una altra, vies empreses en altres comunitats nacionals i lingüístiques amb objectius semblants. D'aquestes, destaca el cas del Quebec, territori i comunitat lingüística francòfons al

Canadà, Estat on la llengua predominant és l'anglès.

Catalunya —ja constituïda en comunitat autònoma— i la província del Quebec —amb la terminologia que correspon als territoris que conformen l'Estat federal del Canadà— van iniciar aviat contactes per tal de cooperar en matèria lingüística, i també en altres àmbits com el cultural i l'econòmic, ja que d'habitud aquests camps d'actuació es complementen. Pel que fa a l'intercanvi i l'ajuda mútua, convinguts en diversos camps de la lingüística, aviat van donar fruits. Més ençà —ultra altres iniciatives—, una bona mostra n'ha estat el Col·loqui al qual ens referim en aquesta recensió.

El volum ressenyat recull les comunicacions presentades al Col·loqui Internacional sobre Polítiques i Legislacions Lingüístiques Comparades. La publicació s'inicia amb una presentació de Lluís Jou, director general de Política Lingüística, que parla de la cooperació entre el Quebec i Catalunya i de com ambdues comunitats «coincideixen en la voluntat de conservar i fomentar els trets més característics de les respectives realitats nacionals en uns contextos sovint adversos». Es remunta Jou a l'any 1980, quan Catalunya iniciava el procés per tal que el català tingués la presència que li corresponia com a llengua pròpia del país i recorda que llavors el Quebec era «un referent ineludible»; per contra, altres països (Bèlgica, Suïssa, Finlàndia, Tirol del Sud, Aosta) no eren models gaire comparables amb el nostre per tal com tenen realitats molt diferents.

Aleshores al Quebec feia poc que s'havia aprovat la Carta de la llengua francesa i s'havia endegat una política «organitzada i planificada» de suport a aquesta llengua, amb incidència especial en el món econòmic: un model de convivència de dues llengües en un mateix territori, però en el qual es volia donar una preeminència a la llengua pròpia «reivindicant-ne una presència pública preferent». La bona entesa entre els representants dels governs autònoms respectius va permetre encetar una línia de col·laboració entre la Direcció General de Política Lingüística i l'Oficina de la Llengua Francesa.

Recorda Jou en la seva intervenció com la situació ha canviat des de 1982-1983 i explica que els reptes que es va plantejar el Quebec els anys setanta són els que es proposava Catalunya aquells anys; amb una diferència, substancial però, de tipus historicolegal: el fet que el francès al Quebec no va ser mai prohibit ni perseguit. «A Catalunya ambicionem per a la llengua catalana el futur d'una llengua» és una afirmació taxativa de Jou. Remarca que la política lingüística de Catalunya és ara un referent internacional com ho era la del Quebec fa quinze o vint anys i fa esment de l'Acord de cooperació entre els dos governs, signat el 10 de juliol de 1996. L'Acord preveia un protocol d'activitats per al període 1998-2000, entre els quals hi havia l'organització del Col·loqui Internacional, les ponències del qual, editades, conformen la publicació que ressenyem.

En el Col·loqui, a més del contrast entre els dos països cooperants, es va estudiar i confrontar les realitats d'altres comunitats com França, Lituània, Estònia, Finlàndia, Bèlgica, País Basc i Galícia, i també Andorra, Illes Balears i la Vall d'Aran.

De la sessió inaugural destaquem la intervenció de Jean-Claude Corbeil, viceministre associat responsable de l'aplicació de la política lingüística del Quebec, que va parlar al costat de Marcel Gaudreau, director de la Delegació del Quebec a Catalunya, i del mateix Jou. Corbeil —el veritable artífex de la «francesització»

del Quebec— va explicar que «distingim acuradament la política lingüística de la legislació lingüística. La primera engloba totes les disposicions del Govern en matèria de llengua, siguin quins siguin els ministeris i organismes que en prenguin la iniciativa i que n'assumeixin la responsabilitat, i la segona designa una llei particular, la Carta de la llengua francesa, la qual defineix la situació oficial de diversos sectors de la vida pública». Corbeil, fent un exercici de comparació amb un Estat tan diferent com és Mèxic, va dir que en aquest país «sovint es restringeix la noció de política lingüística només a la qüestió de les llengües autòctones respecte a la llengua espanyola, encara que se sap que hi ha disposicions legislatives precises que fan obligatori l'ús d'aquesta llengua en el comerç i en els serveis»; i va asseverar tanmateix que aquestes sens dubte són mesures de política lingüística. A continuació va comentar, en trets generals, els objectius i les característiques de cadascuna de les tres sessions en què es va desenvolupar el Col·loqui.

La primera sessió, anomenada «La legislació lingüística com a peça bàsica de la política lingüística», va acollir les intervencions de Jacques Gosselin i de J. M. Puig Salellas sobre l'evolució de la legislació lingüística al Quebec i Catalunya respectivament; *Les perspectives d'una política lingüística europea* a càrrec del belga Peter Nelde; i estudis centrats en França (Jean-

Michel Eloy), Lituània (Danguolė Mikulėnienė), Estònia (Ilmar Tomusk) i Finlàndia i les Illes Åland.

La segona, que duia per títol «Models, procediments i experiències d'aplicació de política lingüística», va incloure ponències sobre terminologia d'Ester Franquesa (Catalunya), Bénédicte Madinier (França), Nicole René i Pierre Bouchard (el Quebec) i Johan Myking (països nòrdics); sobre noves tecnologies al Quebec (per N. Brédimas-Assimopoulos); sobre ensenyament a immigrants al Quebec (Nicole Brodeur), d'adults a Catalunya (Mercè Solé) i d'adults a Euskadi (Jokin Azkue); la col·laboració entre la Generalitat de Catalunya i les grans empreses (Y. Griley) i l'Oficina de la Llengua Francesa i la francesització de les empreses (B. Salvail).

La tercera sessió, «Els mètodes d'avaluació dels resultats de les polítiques lingüístiques», va oferir comunicacions que van tractar els censos lingüístics (F. X. Vila), els indicadors lingüístics (M. Strubell i J. Solé i Camardons), el mapa sociolingüístic de Galícia (M. A. Rodríguez Neira) i els indicadors d'ús del francès al Quebec (P. Georgeault).

Per concloure, afirmarem que el Col·loqui *Catalunya-Quebec. Legislació i polítiques lingüístiques* i les comunicacions que s'hi van presentar van resultar interessants i enriquidores i aquesta publicació n'és el llegat.

Josep PUIG I PLA